

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 29 november 2022

Mål nr

Ö 814-22

PARTER

Klagande

Aptic Aktiebolag, 556612-3898

Prinsgatan 1

541 31 Skövde

Ombud: Advokat Anna Sundquist

Advokatbyrån Wallin & Partners AB

Birger Jarlsgatan 27

111 45 Stockholm

Ombud: Advokat Christina Wikström

Wikström & Partners Advokatbyrå AB

Kornhamnstorg 53

111 27 Stockholm

Motpart

Nordbro AB, 556695-7444

Gibraltargatan 7

211 18 Malmö

Dok.Id 244213

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:00–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–16:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadomstolen.se	

Ombud: Jurist Björn Anefur

Nordbro AB

Samma adress

SAKEN

Rättegångskostnader

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts beslut 2022-01-11 i mål Ö 3214-21

Hovrättens beslut

se Bilaga

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut och visar målet åter till tingsrätten för prövning av frågan om rättegångskostnad i tingsrätten.

Det ankommer på tingsrätten att i samband med att målet tas upp pröva frågan om ersättning för rättegångskostnader i hovrätten och Högsta domstolen.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Aptic Aktiebolag har yrkat att Högsta domstolen ska

- förplikta Nordbro AB att ersätta Aptic för rättegångskostnad i tingsrätten,
- befria Aptic från skyldigheten att ersätta Nordbro för rättegångskostnad i hovrätten samt
- förplikta Nordbro att ersätta Aptic för rättegångskostnader i hovrätten (Göta hovrätts mål Ö 1908-21 och Ö 3214-21) samt i Högsta domstolen (mål Ö 4234-21).

Aptic har i andra hand yrkat att Högsta domstolen ska återförvisa målet till tingsrätten för prövning av frågan om rättegångskostnad där.

Nordbro har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Bakgrund

1. Nordbro ansökte hos tingsrätten om att Aptic vid vite skulle förpliktas att vidta en viss säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. 3 § rättegångsbalken. Aptic motsatte sig ansökan och angav i sin svarsskrift att bolaget yrkade ersättning för rättegångskostnad med ett belopp som skulle anges senare.
2. Tingsrätten förklarade att avsikten var avgöra målet utan förhandling och gav parterna tillfälle att slutföra sin talan.
3. I sin slutskrift vidhöll Aptic det som hade anförts i svarsskriften. Bolaget berörde inte särskilt frågan om rättegångskostnader.
4. Tingsrätten, som avgjorde målet på handlingarna, avslog Nordbros ansökan om säkerhetsåtgärd utan att ta ställning i frågan om ersättning för rättegångskostnad. I redogörelsen för parternas talan angav tingsrätten att Aptic i svaromålet hade yrkat ersättning för rättegångskostnad, men att bolaget i samband med slutförandet av talan inte hade framställt något ersättningsyrkande.
5. Aptic överklagade tingsrättens beslut och yrkade i hovrätten ersättning för sin rättegångskostnad i tingsrätten. Hovrätten har avslagit överklagandet.

Frågan i Högsta domstolen

6. Frågan i Högsta domstolen är om en domstol är skyldig att genom materiell processledning klarlägga ett sedan tidigare framställt yrkande om rättegångskostnad när parten inte – varken då yrkandet framställdes eller då han eller hon slutförde sin talan – har preciserat sitt yrkande.

Materiell processledning avseende yrkanden om rättegångskostnad

7. En part som vill ha ersättning för rättegångskostnad ska framställa sitt yrkande innan handläggningen avslutas och uppge vad kostnaden består i. Om parten inte har framställt något yrkande inom den angivna tiden, får han eller hon inte därefter föra talan om kostnad som har uppkommit vid samma rätt. (Se 18 kap. 14 § första stycket rättegångsbalken.)

8. Domstolen är skyldig att utöva materiell processledning under förberedelsen och ska, allt efter målets beskaffenhet, verka för att tviste-frågorna blir klarlagda och att parterna anger allt som de vill åberopa. Domstolen ska genom frågor och påpekanden försöka avhjälpa otydligheter och ofullständigheter i parternas framställningar. (Se 42 kap. 8 § andra stycket rättegångsbalken.)

9. Det är inte ovanligt att den som är part i ett mål i någon av sina första skrifter till domstolen anger att han eller hon yrkar ersättning för sin rättegångskostnad med ett belopp som senare kommer att anges. En part ska i så fall ges tillfälle att precisera sitt yrkande. Detta kan ofta ske genom att parterna föreläggs att slutföra sin talan.

10. Högsta domstolen har i flera avgöranden tagit ställning till vad en domstol ska göra när en part tidigare under handläggningen har framställt ett yrkande om ersättning för sin rättegångskostnad och uppgett att beloppet kommer att anges senare. Domstolen har klargjort att rätten i en sådan situation har en skyldighet att, innan handläggningen avslutas, genom

materiell processledning klarlägga innehållet i yrkandet (se bl.a. ”Smådalarös rättegångskostnad” NJA 1994 s. 7 och ”Ridsportförbundets rättegångskostnad” NJA 2003 s. 445).

11. Domstolen kan då inte alltid nöja sig med att meddela parten ett slutföreläggande. Om parten trots föreläggandet inte preciserar sitt yrkande måste domstolen normalt utöva ytterligare materiell processledning i syfte att klarlägga innehållet i yrkandet om rättegångskostnad.

12. Situationen är annorlunda om det finns underlag för att uppfatta partens passivitet på så sätt att yrkandet har frånfallits. Det kan exempelvis vara fallet om domstolen i ett slutföreläggande särskilt har uppmanat parten att ange innehållet i sitt kostnadsyrkande och något preciserat yrkande trots detta inte kommer in.

Bedömningen i detta fall

13. Aptic framställde i sin svarsskrift till tingsrätten ett yrkande om ersättning för rättegångskostnad med ett belopp som senare skulle anges.

14. När Aptic därefter slutförde sin talan i målet angav bolaget inte något preciserat rättegångskostnadsyrkande. Aptic angav emellertid att bolaget vidhöll vad som tidigare hade anförts och återkallade således inte sitt i svarsskriften framställda yrkande om ersättning för rättegångskostnad.

15. Omständigheterna var inte heller sådana att det fanns underlag att uppfatta Aptic så att bolaget hade frånfallit yrkandet. Tvärtom fanns det – med anledning av bl.a. målets karaktär och komplexitet, omfattningen av skriftväxlingen samt det förhållandet att Aptic företrädde av två advokater – skäl att anta att Aptics underlåtenhet att precisera sitt yrkande berodde på ett förbiseende.

16. Mot den nu angivna bakgrunden var tingsrätten skyldig att fortsätta sin materiella processledning och, innan handläggningen avslutades, vidta ytterligare åtgärder för att klarlägga Aptics yrkande.

17. Tingsrättens underlåtenhet utgör ett sådant rättegångsfel som medför att hovrättens beslut ska undanröjas och frågan om rättegångskostnad i tingsrätten återförvisas till tingsrätten för erforderlig behandling. Vid denna utgång ska tingsrätten i samband med att målet tas upp pröva frågan om rättegångskostnader i hovrätten och Högsta domstolen (se 18 kap. 15 § tredje stycket rättegångsbalken).

I avgörandet har deltagit justitieråden Anders Eka, Agneta Bäcklund, Sten Andersson, Stefan Johansson (referent) och Petter Asp
Föredragande har varit justitiesekreteraren Petter Selberg